Beheerrichtlijn
Poel en klein historisch water (L01.01)

Poelen en kleine historische wateren zijn doorgaans geïsoleerde stilstaande wateren, gevoed door grond- en/of regenwater. De oppervlakte van deze elementen ligt tussen de 0,5 en 50 are. Een uitzondering is een voortplantingspoel voor amfibieën in Zuid-Limburg. Deze mag ook een minimale omvang van 0,2 are hebben. Poelen en kleine wateren in het landschap kunnen al eeuwen oud zijn, alhoewel sommige zeer recent zijn, denk aan nieuw gegraven amfibieënpoelen.
Poelen zijn van groot belang als voortplantingsbiotoop voor amfibieën en libellen in het cultuurlandschap. Openheid rondom (een deel van) de poel kan de zichtbaarheid en beleefbaarheid vergroten en is van belang om een goede voortplantingsbiotoop voor amfibieën te behouden.
Vee, vooral rundvee, gebruikt poelen om er uit te drinken en langdurig verkoeling in te zoeken. Zij kunnen de oever vertrappen en een poel verrijken met ontlasting. Dit is nadelig voor de waterkwaliteit en leidt tot verstoring van fauna en vegetatie.

Hoe houdt u dit type in stand?

- De poel wordt periodiek uitgemaaid en/of gebaggerd om ervoor te zorgen dat minimaal 50% van de poel in het voorjaar bestaat uit open water. Maaisel en bagger wordt afgevoerd.
- Bij aanwezigheid van vee is de poel uitgerasterd en het raster wordt jaarlijks onderhouden. Een drinkvoorziening voor vee kan met een drinkpompje worden gerealiseerd.
- Om beschaduwing te voorkomen, moet de oever van de poel vrijgehouden worden van houtige gewassen.
  Dit kan worden gerealiseerd door jaarlijks gefaseerd opslag te verwijderen; hiermee wordt bladval in de poel zoveel mogelijk voorkomen.
- De historische of natuurlijke contouren/vormen moeten worden behouden. Dit is bijvoorbeeld belangrijk bij oude elementen zoals visvijvers, dobbes en pingoruïnes waarvan de randzones archeologisch belangrijk kunnen zijn. Hierbij gaat het dan om de walachtige structuur rondom de plas.

Welke andere eisen zijn er?

- Het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en meststoffen is niet toegestaan.
- Er mogen geen vissen of andere dieren (zoals eenden en ganzen) worden uitgezet of gekweekt.
- Slootmaaisel of bagger mag niet worden verwerkt in het element.
- Maai- en baggerwerkzaamheden worden verricht in de periode tussen 1 september en 15 oktober.

Hoe kunt u de kwaliteit verhogen?

- Voorkomen van eutrofiëring (vermesting), bijvoorbeeld door uitrasteren en/of de instroom van gebiedsvreemd, voedselrijk water tegen te gaan
- Verwijderen van exotische invasieve algen/plantengroei zoals grote waternavel, watercrassula, grote kroosvaren, diverse soorten waterpest, etc.
- Houd de poel visvrij, dus zet zeker geen vis uit. Vissen foerageren op eieren van amfibieen en libellenlarven. Ook kunnen zij waterplanten opeten waardoor de waterkwaliteit achteruit gaat.

Signalen van een goede/slechte kwaliteit

+ De poel bevat helder water zonder invasieve en/of concurrentiekrachtige soorten
+ Er vindt voortplanting plaats van amfibieën en/of libellen
− De poel bevat veel alg of is dichtgegroeid met waterplanten
− De poel is verregaand verland
− Kroosvorming, (draad)algen, zogenaamde ‘flap’ door vermesting en ophoping van rottend organisch materiaal
− Aanwezigheid van exotische invasieve plantengroei (zie hierboven)

Kostenposten

- Maaiwerkzaamheden (incl. afvoeren)
- Baggerwerkzaamheden (incl. afvoeren)
- Rasteronderhoud (incl. vervanging en tijdelijke onderbreking bij uitvoering van werk)

Deze beheerrichtlijn is onderdeel van het Kwaliteitshandboek SNL-certificering van de Unie van Bosgroepen. Voor vragen over het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) kunt u contact opnemen met de Unie van Bosgroepen. Voor specifiek advies over het beheer van uw terrein kunt u contact opnemen met de Bosgroep in uw regio. Zie ook de Algemene introductie op de Beheerrichtlijnen (bosgroepen.nl/beheerrichtlijnen) en de Index NL (bij12.nl/onderwerp/natuursubsidies/index-natuur-en-landschap).

Niets van deze uitgave mag worden overgenomen zonder toestemming vooraf door de auteur.
Tekst en beeld: Bosgroepen, 2025 | bosgroepen.nl | 0318-672628

Bosgroepen